

Fellesforbundet

SERIØSITETSKRAV I OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Alle vinner på seriøs drift!

KAMPEN
FOR ET SERIØST
ARBEIDSLIV

SERIØSITETSKRAV I OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

Alle vinner på seriøs drift!

Fellesforbundet har i vårt arbeid for et seriøst arbeidsliv sett med økende bekymring på at det offentlige, som en stor kunde og bestiller av varer og tjenester, ikke har deltatt i tilstrekkelig grad for å få et seriøst arbeidsliv. Noen statlige etater og noen kommuner og fylkeskommuner har vedtatt gode regler og rutiner, men alt for mange er passive.

Mange tillitsvalgte melder om stort innslag av sosial dumping og useriøsitet på arbeidsplasser som jobber på oppdrag for det offentlige. Stadig flere hevder at anbudssystemet og prispress faktisk bidrar til å tvinge virksomheter vekk fra de tradisjoner og kulturer som vi har bygget opp i norsk arbeidsliv gjennom mer enn hundre år.

Fellesforbundet har engasjert seg sterkt i dette arbeidet. Målet har vært å få til vedtak i stat, fylker, kommuner og offentlige innkjøpsorganisasjoner som setter krav til sine leverandører.

Det offentlige i Norge står for nærmere 500 milliarder kroner i anskaffelser pr år. Hvis offentlige innkjøpere stiller kvalitetskrav til leveransen, er muligheten stor for at det også blir kvalitetsstandarden på leveranser også til andre.

Mange i det offentlige er gode innkjøpere og stiller krav til seriøsitet og kvalitet, men altfor ofte ser vi at useriøse firmaer vinner oppdrag også for det offentlige.

Konsekvensene av useriøse aktører er dårlige leveranser, dårlig omdømme og en nedadgående spiral som gjør at alle taper. Ingen av de useriøse firmaene har lærlinger. Uten lærlinger vil det ikke være fagfolk som kan gjennomføre høykvalitets arbeid i framtiden og vi får derved dårlige løsninger som ikke møter krav som vil komme i framtiden hverken på miljø, livsløpsstandard, digitalisering eller økonomi.

Lov om offentlige anskaffelser

I juni 2016 vedtok Stortinget ny lov om offentlige anskaffelser. Loven er en forbedring av den gamle loven på flere punkt og gir gode muligheter for å sette nye standarder for offentlige innkjøp. Målet med loven er å fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser på en samfunnstjenlig måte. I dette ligger det en erkjennelse av at det offentlige kan spille en rolle i sine innkjøp også utover å lete etter lavest mulig pris.

Loven setter opp en rekke kriterier som det forventes at offentlige innkjøpere benytter i sitt arbeid. Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn skal telle tungt i anskaffelsen. Bestemmelser om begrensning antall ledd i leverandørkjeden er fastslått i loven og gir staten, kommuner, fylker og andre offentlige selskaper en stor mulighet til å vedta strenge lokale regler.

Loven slår fast at det skal sikres lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn det som følger av gjeldende forskrifter om allmenngjorte tariffavtaler eller landsomfattende tariffavtaler for de aktuelle bransjene. Krav om at leverandører er tuen lærlingordning der hvor det er behov for lærlinger er fastslått i loven. Kunnskapsdepartementet skal lage forskrift som presiserer kravet.

Dere kan lese loven her:

[Lov om offentlige anskaffelser \(anskaffelsesloven\)](#)

(OBS – Lovendringene er ikke trådd i kraft pr 10.okt.2016)

Anbefalt avtale

Fellesforbundet har sammen med Byggenæringens Landsforening (BNL), Kommunenes Sentralforbund (KS) og Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) inngått en avtale om anbefaling til seriøsitet- og kompetansekrav innen bygg og anlegg i offentlige anskaffelser.

Siden dette kun er en anbefaling er vi fortsatt avhengig av at det gjøres en jobb rundt omkring i fylker og kommuner for at de skal vedta seriositetskravene. Dessuten er anbefalingen kun for bygg og anlegg, mens vi trenger også slike regler for andre bransjer. Fellesforbundet inviterer derfor til en dugnad for å etablere seriositetsregler i så stor del av offentlig sektor som mulig.

Telemarksmodellen

Det vært mye fokus på hva det offentlige kan bidra med. Fellesforbundets tillitsvalgte i bla Telemark har ligget i front i dette arbeidet og utviklet modeller som Skiensmodellen og Telemarksmodellen. Andre har gjort andre ting som lærling-klausuler og mer generelle samfunnsansvarsmuleringer i anbud og innkjøpsprosesser. I tillegg har bla Statsbygg innført særlige regler i sine anbudskontrakter. Også arbeidsgiversiden har vært aktive og har sammen med Fellesforbundet og andre interessenter bla laget innspillet ”Enkelt og være seriøs” som skal gi myndighetene grunnlag for å fremme forslag som skal forenkle prosesser og skape mulighet for dokumentasjon og registrering av foretak.

<https://www.fellesforbundet.no/avdelinger/avd008/skien-og-telemarks-modellen/>

Minimumskrav

Det anbefales at det offentlige som et minimum i en avtale stiller krav til at en stor andel av de ansatte som skal utføre arbeidet har fagbrev. Videre anbefales det at virksomheter som skal jobbe på et prosjekt skal bruke lærlinger på sju prosent av de arbeidende timene som skal utføres. Dette vil luke bort mange av de useriøse aktørene. Men det vil også bidra til å bygge opp kompetansen for bygg- og anleggsbransjen i framtida.

Fellesforbundets erfaring er at jo flere underleverandører og under-underleverandører som deltar i et prosjekt, jo mer øker sannsynligheten for at useriøse aktører opptrer. Dessuten er mange underleverandører også en årsak til at de useriøse ikke blir oppdaget. Det er også slik at det blir vanskeligere for de offentlige utbyggerne å ha oversikt og kontroll på hva som pågår på de offentlige byggeplassene. Derfor anbefales det en begrensning i antall underleverandører.

Øvrige krav

Det finnes også en rekke andre anbefalinger til krav som vil sikre mulighetene for kontroll på at leverandørene opptrer seriøst og lovlig, og at arbeidstakerne får de lønns- og arbeidsvilkår de har krav på. Dette er for eksempel krav om lønn på bankkonto og SKAV fullmakt (fullmakt til å innhente opplysninger fra skatteetaten om skatte og avgiftsmessige forhold). Dette gjør byggherren i stand til å sjekke om leverandøren har oppfylt sine skatte- og avgiftsforpliktelse. Det ligger også i anbefalingene at det offentlige som byggherre skal stille krav og ta ansvar for arbeidsforholdene på de offentlige byggeoppdragene.

Ta i bruk avtalen!

Det er viktig at enigheten mellom partene gjør at kommuner og fylker tar avtalen i bruk. Dette er også vårt ansvar. For Fellesforbundet kan denne avtalen være gjennombruddet i vårt arbeid mot sosial dumping og ha en viktig positiv effekt på læreplaner, kvalitet og økonomi.

[Avtalen mellom Fellesforbundet, Byggenæringens Landsforening \(BNL\), Direktoratet for forvaltning og IKT \(DIFI\) og KS \(kommunenes og fylkenes interesseorganisasjon\)](#)

er en videreføring og konkretisering av tidligere arbeid. På flere punkter går den lengre og setter opp mer konkrete krav til hva som bør forventes av leverandører til det offentlige. Avtalen er en bunnplanke. Det er fullt mulig å gå lengre på flere punkter. Hovedpoenget er at den kan danne et grunnlag for en prosess i kommuner og fylker slik at hver og en kan lage sine egne anbuds- og kontraktskrav basert på denne avtalen. Avtalen er utarbeidet med en forståelse av at kompetanse kan være det viktigste seriøsitetskravet, det andre er oversiktlig, slik at ikke useriøse og kriminelle kan bli uoppdaget. Derfor ligger det en rekke anbefalinger til krav som bør være med for å oppnå økt seriøsitet i offentlige anskaffelser og at de useriøse aktørene holdes utenfor.

I enkelte regioner eller prosjekter kan det være aktuelt for oppdragsgiver å stille enda strengere krav i bestemmelsene som gjelder fagarbeidere og lærlinger ved å øke prosentsatsene etter en konkret vurdering av lokale forhold. Det kan også etter de lokale forhold være aktuelt å stille ytterligere krav til enkelte fag. Eventuelle endringer anbefales drøftet med partene i arbeidslivet og bransjene lokalt.

Det er viktig med prosess

Kommuner og fylker er veldig forskjellige både i antall innbyggere, areal og næringsstruktur. Dette gjør at omfang og framgangsmåte vil være forskjellig fra sted til sted. Hvilken

kompetanse kommunen har vil være forskjellig, og forståelsen for behovet for nye og mer omfattende regler vil være forskjellig.

Kartlegging av hvilke kommuner og fylker som har innført

Sjekk ut med kommunen hvilke regler som gjelder for anbud og innkjøp i dag. Ofte har kommuner og fylker egne sett med regler som skal følges. På DIFIS nettsider (www.difi.no) er regler for innkjøp og anbud gjennomgått med gode tips og prosesser.

Andre innkjøp

Samarbeid mot svart økonomi (SMSØ) har laget [10 punkter for offentlige innkjøp](#). De fleste offentlige instanser har innkjøpsavtaler for det meste av det de kjøper inn av varer og tjenester. Alt fra binders til konferanser er gjenstand for anbud og tilbud. Også her er det viktig at det legges føringer for hva som er akseptabelt. Mange av punktene i seriøsitetskravene kan benyttes sammen med de 10 punktene fra SMSØ. I tillegg er det nødvendig å ha også andre kriterier som avvisning av barnearbeid, forsvar av faglige rettigheter og andre menneskerettigheter, og ikke minst grunnleggende ILO konvensjoner.

DIFI har råd og veiledninger om dette på [sine nettsider](#).

Hvordan gå fram i deres kommune

- *Gjennom partiene – faglig politisk samarbeid*
Flere partier er interessert i disse sakene. Ta kontakt og tilby hjelp til interpellasjoner og forslagstekst.
- *Gjennom samarbeidskomiteer lokalt eller regionalt.*
Ta opp spørsmålene i samarbeidskomiteene eller faglig politiske utvalg i Arbeiderpartiet for å få inn både programformuleringer og bistand til å reise sakene i kommuner og fylker.
- *Direkte til ordfører*
Ordføreren er den viktigste personen i en kommune. Han/hun kan reise saker på en enklere måte. Be om et møte med ordføreren og legg fram våre synspunkter.

- *Direkte til representant fra et parti – interpellasjon*
Hvis vi har egne medlemmer i kommunestyrene eller fylkesting kan de ta saken direkte opp gjennom interpellasjon eller forslag for eksempel til budsjettet.

Uansett på hvilken måte dette tas opp er det viktig å bruke media for å sette fokus på sakene!

Hvordan følge opp avtalen/ kontraktsbestemmelsene?

Doffin

På anbudsdatabasen Doffin (<https://www.doffin.no/>) kunngjøres alle anbud. Her er det mulig å søke opp egen kommune eller fylke for å se hvilke prosjekter som er aktuelle.

Sjekk i egen kommune eller fylke hvem som jobber med anbud og innkjøp.

I mange kommuner er det samarbeid mellom flere kommuner om dette. Det kan gjøre veien til de som gjennomfører innkjøp og anbud lengre. Sjekk hvordan dette er organisert og hvordan det styres. I mange fylker kan det være opprettet egne selskap (Fylkeskommunale foretak, FKF) som gjennomfører innkjøp og anbud. Også kommuner kan ha slike foretak. I andre større kommuner kan det være flere etater som har dette ansvaret.

Sett ned et oppfølgingsutvalg.

Hvis det er mange anbud i deres område kan det være lurt at noen har ansvaret for oppfølging. Gjennom å følge med i media, på Doffin og i kontakt med kommuner og fylker kan dere lettere følge utviklingen og bruke dette som grunnlag også i oppsøkende virksomhet og rekruttering.

Trekk med de bedriftstillitsvalgte.

Tillitsvalgte vet hva som skjer på byggeplassene og kan følge med på at reglene overholdes. Særlig er dette viktig for å følge at det finnes lærlinger og faglærte på prosjektene og, hvor mange underleverandører som brukes. Ta opp «offentlige anskaffelser» på medlemsmøter og klubbmøter. Vi er avhengig av at våre egne tillitsvalgte vet om og kan handle når det er behov.

Til slutt:

Mål resultatene. Gir det flere lærlinger? Er det flere egne ansatte? Øker andelen faglærte? Er det færre som gir anbud? Overholdes reglene om antall ledd? Det er resultatene som teller. Gi gjerne tilbakemelding til Fellesforbundet om hva som virker og hvor vi bør forbedre reglene. Arbeidet med offentlige anskaffelser er et dynamisk arbeid. For å gjøre tilpasninger og innstramninger er vi avhengig av kunnskap.

Lykke til

Standard arbeidsavtale/ Standardowa umowa o prac

Beholdes av arbeidsgiver – kopi til arbeidstaker/ Egzemplarz dla pracodawcy – kopia dla pracownika

Best.nr. 563-POLSK
Polek oversettelse

1. Firma / Firma Navn / Nazwa	
Adresse / Adres	
2. Ansatt / Pracownik Navn og Adresse / Imię i nazwisko i adres	3. Daglig leder / Dyrektor Person nr./Stilling/prosent/Telefon/Mail / I liczbę osob D nr/starszeństwo/telefon/adres poczty elektronicznej
3. Arbeids plass / Miejsce pracy Adresse / Adres	
4. Ansatt som (arbeidsoppgaver/stilling/tittel) i arbeidsmiljøet / w miejscu pracy, por. § 14-6 (f) b) Kodeksu Pracy	
På forskjellige adresser (prosjekt) / w innym projekcie adresów	
5. Tariffavtale / Umowa zbiorowa / Zatrudniony jako (zadanie/stanowisko/ tittel / rodzaj pracy)	
Følgende tariffavtale(r) gjelder / Obowiązuje następująca umowa zbiorowa/ umowy zbiorowe	
Tariffart(er) / Strany umowy zbiorowej	
6. Ansettelsesforholdene / Wzajemne punkty należy sprawdzić z umową zbiorową	
Ansatt fra / Zatrudniony od	
07.03.16	
Ukentlig arbeidstid (lengde/plasering) / tygodniowa norma czasu	
50 - 60 timer/ 50-60 zegar	
Eventuell samvitt arbeidstid / Eventualny szczególny system czasu pracy	
3 uker på og 3 uker av/3 tygodnie na i 3	
Lygodt off	
Arbeidstakers oppsigelsesfrist/ Okres wypowiedzenia	
1 måned/1 miesiąc	
Eventuell lønnsforhøyelse / Eventualny okres próbnego	
4 uker/4 tygodnie	
Ev. forlengelse av prøvetid / przedłużenie okresu próbnego	
6 måneder/6 miesięcy	
9. Lønn / Wynagrodzenie	
Lønn pr. time/ måned/ Wynagrodzenie za	
NOK 180,-/time	
Overtidstilllegg (min. 40 %) / Dodatek za	
nadgodtyni (min. 40 %)	
Godtgjørelse / diety / Złoty kosztów diety	
40%	
Bistand, arbeidstid, arbeidskøler og hjemreise med bil dekkes med egenandel kr. 250,-	
Ferdigstillelse / Zakończona	
10. Underskrifter / Podpisy	
Dato/ Data	
15.02.16	

Vedlegg til ansettelseskontrakt

Medarbeider:

Det avtales herved, at fra og med

dato: 15.02.16.

vil nye hovedarbeidssted være BERGEN.

Fra og med ovennevnt dato vil det nye arbeidssted også være definert som ansattes "hjemsted".

Partene er enige i ovennevnte og den ansatte forplikter seg til å melde flytting til sin nye adresse innen 15.02.16.

Bergen, 15.02.16

Medarbeider

Besøksadresse: Lilletorget 1, 0184 OSLO
Postadresse: Postboks 9199 Grønland, 0134 OSLO
Telefon: 23 06 31 00

E-post: post@fellesforbundet.no Internett: www.fellesforbundet.no
Facebook: www.facebook.com/fellesforbundet Twitter: [@fellesforbundet](https://twitter.com/fellesforbundet)